

**MATERIAŁY
VII MIĘDZYNARODOWEJ
NAUKOWI-PRAKTYCZNEJ
KONFERENCJI**

**WYKSZTAŁCENIE I NAUKA
BEZ GRANIC – 2011**

07 - 15 grudnia 2011 roku

Volume 17

Pedagogiczne nauki

Przemyśl
Nauka i studia
2011

Лозбень Т.С.

ст. викладач (НУ ЮАУ ім. Я.Мудрого)

Малсева Т.Є.

ст. викладач (НУ ЮАУ ім. Я.Мудрого)

ІНШОМОВНЕ ПРОФЕСІЙНО-МОВНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ПРЕДМЕТ НАВЧАННЯ

Необхідність володіння іноземною мовою для фахівця визначається, головним чином, потребою спілкування із зарубіжними колегами по питаннях спеціальності. Реалізація такої потреби можлива лише за наявності у співбесідників відповідних умінь спілкування, які формуються в процесі діяльності професійного спілкування, опосередкованою іношомовною мовою.

Надати випускникам вузу такі уміння можна, якщо розглядати професійно-мовне спілкування як предмет навчання іноземної мови. В цьому випадку іноземна мова засвоюється в процесі оволодіння діяльністю спілкування, що, з одного боку, значно збільшує міцність іношомовних навиків і умінь, що розвиваються; з іншої – формує мову в тій її якості, яка здатна забезпечити взаєморозуміння в середовищі людей однієї професійної спільності.

Така постановка питання вимагає розгляду специфіки професійно-мовного спілкування в цілях розробки методичних прийомів навчання.

Мовна поведінка і форми вислову тих, що спілкуються, визначаються, крім того, їх ситуативними ролями і ситуаціями спілкування.

Типова ситуація усно-мовного професійного спілкування представляється нам як сукупність обставин професійної діяльності, які створюють умови для виникнення і функціонування усних висловів. Вивчення особливостей структури, динаміки і функцій професійного спілкування дозволяє виділити основні типи ситуацій, максимально спонукаючих до мовних дій. Відповідно рівневій структурі спілкування ми диференціюємо їх на ситуації макро-, мезо-, і мікрорівнів.

Ситуації макрорівня визначаються цілями, змістом і структурою загальної діяльності, а також уявленням про соціальні ролі спілкуються.

У інваріантах ситуацій на мезорівні знаходять свій вираз в основному програмні вимоги і їх методичне забезпечення в навчанні в порядку реалізації ситуацій макрорівня. Такі ситуації визначаються обов'язковим для вивчення розділом, темою і існуючими формами подачі або розробки їх змісту.

Ситуації мікрорівня є конкретною сферою, в якій реалізуються різні мовнодіяльнісні акти.

У природних умовах спілкування мовні вислови реалізують яку-небудь функцію спілкування. У професійному спілкуванні основними функціями є функції професіоналізації, обміну інформацією, регуляції і встановлення контакту.

Для методики навчання важливо розглянути питання структуризації інформації залежно від ролі і ситуації спілкування. Інформація використовується як один з чинників, регулюючих процес спілкування.

Навчання говорінню, тобто вираження своїх думок в усній формі, є самостійним навчальним завданням. Мета навчання говорінню визначається як «говоріння на рівні уміння».

Процес говоріння складається з різних типів висловлювань, з монологічного і діалогічного мовлення. Усна монологічна мова: повідомлення, виклад, розповідь, доповідь, лекція, виступ і т.д. Діалогічна мова: запитання – відповіді, обмін репліками, короткі діалоги, інтерв'ю, бесіда, дискусія. Усне мовлення має формули спілкування: слова та штампи для початку, продовження і закінчення мовного висловлювання, для вираження почуттів і ставлення до висловлювання. Процес говоріння включає переробку почутого і видачу мовної інформації. Переробка почутого – це вміння розуміти мову, її декодування. Активне говоріння – продуктивна навичка. У процесі говоріння ми переводимо думки і слова в організовану мову.

З методичної точки зору навчання говорінню складається з: 1) етапу формування навичок, тобто етапу ознайомлення і первинного виконання мовних дій, 2) етапу вдосконалення навичок (тренування та автоматизація) і 3) етапу розвитку мовного вміння, тобто вичого використання засвоєного матеріалу у власній промові.

Необхідною умовою засвоєння іноземної мови є одномовність тренування, системність подачі матеріалу, а також різноманіття ситуацій, що виключають механічне повторення.

В основі формування навичок і вмінь говоріння лежить робота з мовними зразками. Основою мовних зразків є навчальна модель мови. У навчальній моделі мови об'єднані елементи різних рівнів мови, вона містить у собі кілька аспектних компонентів. Ця властивість синтетичності моделі робить її деяким функціональним цілим.

Засвоєння іноземної мови має свої закономірності. Іноземна мова, на відміну від більшості інших навчальних предметів, вимагає не тільки усвідомлення і засвоєння певних знань, а й вироблення міцного автоматизму у вимові, вживанні граматичних структур, слів і у використанні їх в вільному мовленні. Навчальна модель виступає як засіб вироблення автоматизму в різних мовних ситуаціях, починаючи з мінімально достатніх актів мови (мікродіалоги, мікромонологи).

Уміння професійного спілкування можна вважати за сформовані, якщо правила, норми мовної поведінки засвоєні настільки, що перетворюються на чинник внутрішнього світу людини, коли, впливаючи на особу через систему самосвідомості і самооцінку, вони стають засобом саморегуляції поведінки.

Отже можна сказати, що професійно-мовне спілкування як предмет навчання іншомовної мови припускає оволодіння уміннями і навиками, що забезпечують: 1) ефективне взаємодія професійної і мовної діяльності; 2) реалізацію у

іншомовній мові всіх функцій професійного мовного спілкування (на макро-, мезо- і мікрорівнях); 3)сполучення і реалізацію взаємодії постійних і ситуаційних ролей; 4)мовна взаємодія на комунікативно-регулятивному рівні; 5)динаміку іншомовної мовної взаємодії; 6)вірогідне, з професійної точки зору, мовне і стилістичне оформлення мовних висловів; 7)мовну коректність, що забезпечує адекватне взаєморозуміння. Дана диференціація іншомовного спілкування як предмету навчання визначає характер і структуру відповідного методичного комплексу.